

meu. Esperava no caure perquè la fugida impetuosa i descontrolada dels companys d'aventura em trepitjaria. A l'altra banda vaig oferir diners a un jove que tenia un cotxe vell i atrotinat per portar-me a l'altra costat de la muntanya d'on sortien autobusos. Va ser tota una odissea, el vehicle en el revolt més perillós, on els llançagranades serbo-bosnians tenien més angle de visió, es va aturar i vam haver de baixar i empènyer-lo uns metres fins que es va arrencar de nou. Vaig arribar a Split i amb el ferri vaig passar a Itàlia i canviant de transport i fingint dormir en les fronteres vaig entrar a Espanya.

COM VALORES EL PAPER DE LA COMUNITAT INTERNACIONAL ABANS, DURANT I EN POSTERIORITAT A LA GUERRA?

Ja he dit alguna cosa abans sobre el seu paper. Per mi va ser una decepció. La CI no té com a regla general preveure els conflictes sinó només palliar les seves conseqüències. Van deixar que la guerra s'estengués, que causes moltes víctimes, proclamaren embargament d'armes que en aquest cas perjudicava només als bosnians, és a dir, les víctimes i quan els serbis amb l'ajut de l'antic exèrcit popular iugoslau, ocuparen el que els interessava, posaren sobre el terreny «les unitats de pau» tot i que la pau no va arribar abans de començament de 1996. Aleshores, actuaren tard i malament.

Després de la matança (o genocidi) de Srebrenica, la CI i especialment els EEUU, decidiren agafar les regnes. A través de la Conferència de Dayton s'acabà la guerra, però el paràgraf 4 d'aquest tractat -que es convertí en la constitució de Bòsnia- va deixar un país dividit, insostenible i inviable. Alguns diuen que ho varen fer a propòsit. En tot cas és un tema complicat que necessitaria una llarga i complexa explicació.

I EL PAPER DE L'ESTAT ESPANYOL I DEL SEU EXÈRCIT?

Em va cridar l'atenció un fet curiós. Es tractava de la inicial identificació d'Espanya amb la Sèrbia de Milosevic i els catalans amb Croàcia en un començament i després amb Bòsnia. Què passava? Madrid pensava, i anava errat, que Milosevic intentava mantenir la unitat de Iugoslàvia (com Madrid defensa la unitat d'Espanya) i els catalans s'identificaven amb els bosnians com poble que vol la independència i l'estat els castiga per aquest fet. Aquesta és una de les raons per la que Catalunya ajudava Bòsnia més que l'estat espanyol.

Memorial a les més de 8.000 persones que varen perdre la vida en l'ocupació de Srebrenica del 1995 per part de Mladic i les tropes sèrbies. Foto: Rafel Bruguera.

Imatge del 2017 de la biblioteca de Sarajevo, una vegada reconstruïda amb fons de diversos països, entre els quals Espanya. A la seva esquerra un edifici encara amb els impactes de la metralla. Foto: Rafel Bruguera.

Més tard, en una zona molt complicada d'Herzegovina on hi hagué molta tensió, inclosa la guerra entre croates i bosni-musulmans, va arribar el Batalló Espanyol i va aconseguir pacificar la vila i ajudar la població. Avui dia els vilatans parlen molt bé d'aquesta unitat. Hi ha una plaça dedicada a Espanya i el vell pont, el símbol de Mostar, va ser reconstruït amb l'ajut de l'estat espanyol.

CATALUNYA ES VA IMPLICAR MOLT A FAVOR DE LA CAUSA BOSNIANA FINS AL PUNT QUE SARAJEVO VA SER DECLARAT L'ONZÈ DISTRICTE DE BARCELONA EN L'ÈPOCA DE PASQUAL MARAGALL A L'ALCALDIA. COM HO VALORES?

Això fou una de les coses que els bosnians, i especialment els habitants de Sarajevo mai oblidaran. Dues ciutats olímpiques es brindaren una amistat duradora. No es tractava només de l'ajuda humanitària sinó també es tractava d'amistat, afecte, empatia tant necessàries per la gent de Sarajevo que se sentia abandonada a la seva sort.

La visita de Pascual Maragall va tenir una conseqüència encara més gran. En el seu informe sobre la situació viscuda a Bòsnia va canviar la postura i la política de Madrid, perdent Milosevic d'aquesta manera el tracte preferent de Madrid. És molt interessant que els contactes perdurin, tant els institucionals com els personals. Fa poc, Manel Vila, de l'Ajuntament de Barcelona -un treballador humanitari incansable- va ser nomenat "el ciutadà d'honor de Sarajevo".

“Madrid defensa la unitat d'Espanya i els catalans s'identificaven amb els bosnians com poble que vol la independència i l'estat els castiga per aquest fet.”